

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів _____

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)

“ ” травня 2024 р.

РЕФЕРАТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
за бакалаврською програмою професійного спрямування
Податкова та митна справа

на тему: «Податок на доходи фізичних осіб в Україні»

Виконавець:

Студентка 4 курсу ЦЗФН
Перебийносьок А.Р.

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Слатвінська М.О.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

У сучасних умовах зростає значущість податкової системи, що виступає як інструмент державного регулювання соціальної та економічної сфер. Це стосується всіх видів податків та зборів, одним із яких є податок на доходи фізичних осіб. При цьому платники податків прагнуть знизити податковий тягар при зростанні добробуту, а держава ставить за мету забезпечити фінансовими ресурсами зростання витрат для реалізації соціально-економічних програм та стимулювання розвитку. Тому виникає потреба систематизації можливостей отримання податкових відрахувань фізичними особами як одного з основних шляхів мінімізації сплати податків.

На сьогоднішній день одним із податків, що формують бюджет на місцевому рівні, є податок на доходи фізичних осіб. Це прямий загальнодержавний податок, що стягується з фізичних осіб та регулюється розділом IV Податкового кодексу України.

За допомогою ПДФО держава впливає на рівень доходів громадян, цей податок також є регулятором, тому що перерозподіляє доходи кожного члена суспільства.

Питання оподаткування доходів фізичних осіб завжди було актуальним та важливим. Слід зазначити, що, з одного боку, подолання проблем управління та адміністрування цього податку, а з іншого - податкові новації обумовлені ухваленням Податкового кодексу та внесенням автономних змін до цього нормативного акту.

Водночас аналіз наукових досліджень та практики оподаткування доходів фізичних осіб показав, що не всі проблеми у цій важливій сфері вирішені. Значимість погіршується також тим, що соціально-економічні відносини динамічно змінюються, а податкова система, виступаючи їхньою частиною, також змінюється в залежності від умов розвитку економіки.

Податку на доходи фізичних осіб має бути властивим виражений соціальний характер, оскільки він має суттєвий вплив на рівень та обсяги реального доходу громадян України. Безперечним є факт того, що без ПДФО

неможлива робота вітчизняної податкової системи, не може ефективно функціонувати податкова політика.

Перевагою та особливістю з ПДФО, насамперед, є умова, що його платники складають за деяким невеликим винятком, є все здатне до праці населення України, при тому, що надходження коштів, здатне без перерозподілу бути зарахованим до бюджету будь-якого рівня.

Незважаючи на значний прогрес у наукових досягненнях, теоретичні та прикладні питання, деякі аспекти дослідження залишаються невирішеними. Це обґрунтовує актуальність проведення досліджень, визначає їх мету, завдання та зміст.

Мета дослідження полягає у вивченні ролі та перспектив вдосконалення справляння податку на доходи фізичних осіб на основі зарубіжного досвіду.

Згідно до обраної мети необхідно виконати такі **завдання**:

- розглянути економічну сутність податку на доходи фізичних осіб;
- визначити місце податку на доходи фізичних осіб у системі прямих податків;
- розглянути особливості оподаткування податку на доходи фізичних осіб в Україні;
- проаналізувати тенденції оподаткування доходів фізичних осіб в Україні;
- оцінити планування та динаміки справляння ПДФО в Україні;
- проаналізувати закордонний досвід оподаткування громадян;
- визначити проблеми на напрямки реформування ПДФО в Україні.

Об'єктом дослідження є податок на доходи фізичних осіб (ПДФО)

Предмет дослідження - роль податку на доходи фізичних осіб в системі оподаткування особистих доходів громадян.

Методи дослідження. У процесі виконання роботи були використані різноманітні методи дослідження інформаційної бази податкового консультування. Аналіз літературних джерел та законодавчого базису

дозволив систематично вивчити сучасний стан податкового консультування в Україні.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти, звітні дані Держкомстату України, Державної податкової адміністрації України, монографічні дослідження та публікації у періодичних виданнях вітчизняних і зарубіжних авторів з питань прямого оподаткування населення.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У структуру першого розділу увійшли: теоретико-економічні аспекти оподаткування доходів фізичних осіб, а саме досліджено економічну сутність податку на доходи фізичних осіб, місце податку на доходи фізичних осіб у системі прямих податків, особливості оподаткування податку на доходи фізичних осіб в Україні. У структуру другого розділу увійшли: практика та проблематика оподаткування доходів фізичних осіб в Україні а саме – здійснено аналіз тенденцій оподаткування доходів фізичних осіб в Україні, оцінено планування та динаміку справляння ПДФО в Україні. Структура третього розділу включає: шляхи реформування системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні, а саме досліджено закордонний досвід оподаткування громадян, визначено проблеми на напрямки реформування ПДФО в Україні.

ВИСНОВКИ

В процесі проведеного дослідження отримані наступні висновки:

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) є важливим джерелом фінансування для бюджету, дозволяючи формувати власні фінансові ресурси. Пряме оподаткування дозволяє державі впливати на ділову активність, інвестиційну привабливість, сукупне споживання та накопичення капіталу.

Повномасштабне вторгнення росії внесло корективи в економічні процеси, підкресливши важливість поведінкових факторів у прийнятті фінансових рішень.

ПДФО відображає свою правову, економічну та суспільну сутність через правові норми, що регулюють його встановлення й оплату. Він є обов'язковим платежем до відповідного бюджету, використовується як інструмент для розподілу та перерозподілу доходів і фінансових ресурсів, і є ключовою формою взаємодії держави та суб'єктів економіки. Це впливає на державне регулювання їхньої діяльності та формування бюджетної політики.

Для визнання платежу податком він повинен відповідати певним критеріям, включаючи законність, імперативність, спрямованість до бюджету, відчуження частини власності на користь держави, нецільовий характер, безоплатність, односторонній характер і безповоротність. ПДФО є основним джерелом фінансування місцевих бюджетів в Україні, сприяючи зростанню надходжень і забезпечуючи активну соціальну політику, а також стимулюючи економічний розвиток та соціальну рівність.

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) є ключовим джерелом бюджетного фінансування в Україні, сприяючи формуванню доходної частини як загального, так і місцевих бюджетів. Він допомагає забезпечити фінансування різноманітних державних потреб, зокрема, соціальних та комунальних інфраструктурних проєктів. Регулювання процесів нарахування та сплати ПДФО, згідно з Податковим кодексом, здійснюється на основі прогресивної шкали оподаткування з базовою ставкою 18%, що застосовується до широкого спектра доходів. Зростання податкових надходжень від ПДФО сприятиме ефективному функціонуванню держави, забезпечуючи соціально-економічну стабільність країни.

У результаті повномасштабного вторгнення рф до України в лютому 2022 року, зменшення кількості працездатних осіб і зростання міграції суттєво вплинули на податкову систему. Темпи зростання доходів громадян залишаються недостатніми, а їх нерівномірний розподіл, відсутність

неоподатковуваного мінімуму і обмежені податкові пільги спричинили значну диференціацію рівня життя.

Проте, 2023 року податкові надходження збільшилися. Обсяг надходжень ПДФО до зведеного бюджету України зріс на 120,27% у порівнянні з 2021 роком, досягнувши 496,3 млрд грн, і на 117,99% у порівнянні з 2022 роком. Це можна пояснити такими факторами, як відновлення економіки, оптимізація оподаткування, а також міжнародна допомога, що сприяє стабілізації соціальної сфери. Загалом, показники свідчать про відновлення податкових надходжень, але для подальшого зростання необхідні заходи для посилення економічної стабільності та підвищення життєвого рівня громадян.

Формування доходів зведеного бюджету через оподаткування є важливим елементом фінансової політики України, яка спрямована на забезпечення соціальної та економічної стабільності. Для забезпечення ресурсів для фінансування соціально-економічних завдань необхідні податкові надходження, трансферти та позики.

Обсяг надходжень ПДФО до зведеного бюджету у 2021 році склав 349,8 млрд грн, у 2022 році – 420,7 млрд грн, а у 2023 році – 496,3 млрд грн. При цьому виконання плану надходжень зросло з 101,83% у 2021 році до 102,88% у 2022 році, і знизилося до 101,38% у 2023 році. Ця позитивна тенденція вказує на стабільне зростання надходжень ПДФО, що сприяє фінансовій стабільності зведеного бюджету та соціально-економічному розвитку країни.

Прибуткове оподаткування є важливим економічним інструментом, що забезпечує значну частину доходів державного бюджету. Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) має вирішальне значення для фінансування державних видатків, підтримки соціальної інфраструктури та стабільного розвитку економіки. У 2022 році ПДФО забезпечив надходження на суму 420,7 млрд грн, що становило 91,83% від загальної структури прямих

податків з населення. У 2023 році ці надходження склали 496,3 млрд грн, що становило 91,57% від прямих податків, свідчаючи про стабільний ріст.

Розглядаючи податкові доходи державного бюджету на душу населення в різних країнах, можна відзначити, що Данія має найвищий показник у 2020 році, який склав 31 054 доларів США на душу населення, зі зростанням на 18,8% у порівнянні з 2016 роком. У Франції податкові доходи на душу населення склали 19 877 доларів США у 2020 році, зростаючи на 13,6% за період 2016-2020 років. У Великій Британії цей показник склав 14 995 доларів США, що на 16,5% більше, ніж у 2016 році. Ці дані підкреслюють важливість прибуткового оподаткування для стабільного фінансування державних видатків та розвитку економіки.

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) є ключовим джерелом фінансування соціальних та інфраструктурних програм, забезпечуючи фінансову стабільність держави. У 2022 році він забезпечив 420,7 млрд грн бюджетних надходжень, що становило 91,83% від загальної структури прямих податків з населення. У 2023 році ці надходження склали 496,3 млрд грн, або 91,57% від прямих податків, що свідчить про стабільне зростання податкових надходжень від цієї категорії.

Зміна ставки ПДФО може вплинути як на податкові надходження, так і на фінансове становище громадян. Підвищення ставки збільшує бюджетні надходження, дозволяючи фінансувати соціальні програми та інфраструктурні проєкти, але водночас може збільшити податкове навантаження на громадян. Зниження ставки може стимулювати інвестиції та підтримати економічну активність, що в свою чергу може сприяти зростанню доходів населення та зменшити соціальну нерівність.